
EUROPADOMSTOLENS DOMAR

Februari 2026–april 2026

Anna Rogalska Hedlund*

Inledningen av 2026 har präglats av ett ovanligt stort antal avgöranden i Europadomstolen rörande Sverige och våra nordiska grannländer.

Det hör till ovanligheterna att Sverige fälls, men i målet D.M. mot Sverige (dom 26.03.2026) fastställde domstolen att det förelåg en kränkning gällande en utvisning till Afghanistan. Europadomstolen underkände de svenska myndigheternas beslutsunderlag och genomförde istället en egen, omfattande utredning av situationen i landet. Domstolen riktade även kritik mot att myndigheterna inte hade gjort en kumulativ bedömning av de olika riskfaktorerna. Däremot bedömde domstolen i målet V.N. m.fl. mot Sverige (dom 2026.02.19) att utvisningar till Azerbajdzjan i det specifika fallet inte utgjorde någon kränkning.

Även samiska rättigheter har aktualiserats. I Saarivuoma sameby mot Norge (dom.03.03.2026) konstaterade domstolen att samebyns nyttjanderätt till betesmarker visserligen åsidosatts under 50 års tid, men att den uteblivna kompensationsen ändå inte innebar en kränkning. En viktig faktor var att samebyn inte kunnat förklara dröjsmålet med att begära att få sina rättigheter erkända.

Slutligen riktades strålkastarljuset mot Danmark i avgörandet Makki mot Danmark (dom 31.03.2026). Där slog domstolen fast att en bältesläggning som hade varat i nästan två veckor stred mot förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling.

* Anna Rogalska Hedlund är jur. kand. och specialiserad på fri- och rättighetsjuridik.

Översikten omfattar perioden februari till april 2026. Närmast föregående översikt var införd i ERT 2026 s. 127 ff. De fullständiga texterna till de domar som kort refereras kan sökas på Europadomstolens hemsida <http://hudoc.echr.coe.int>. En dom från en kammare vinner laga kraft enligt artikel 44.2 i konventionen, dvs. om parterna förklarar att målet inte kommer hänskjutas till stora kammaren, om hänskjutande inte begärs inom tre månader, eller när panelen avslagit begäran om hänskjutande. Ett beslut om avvisning av ett mål eller en dom från en kommitté kan inte hänskjutas till stora kammaren. Följande förkortade benämningar används i rättsfallsöversikten: Konventionen = Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europadomstolen = Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

1. NAVALNYJ MOT RYSSLAND (NR 4) (DOM 03.02.2026)

Fråga om rätten till liv (artikel 2 i konventionen), förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och rätten till frihet och säkerhet (artikel 5 i konventionen) – olagligt frihetsberövande och omänskliga förhållanden

Den ryska oppositionsledaren Aleksej Navalnyj greps omedelbart vid sin återkomst till Ryssland den 17 januari 2021 efter att ha genomgått sjukhusvård i Berlin till följd av en förgiftning med nervgiftet Novitjok i augusti 2020. Gripandet skedde med stöd av en dom från 2014 som Europadomstolen tidigare, i ett avgörande från 2017, hade fastställt stred mot artiklarna 6 och 7 i konventionen. Trots detta, och trots att Europadomstolen den 16 februari 2021 med stöd av regel 39 uppmanade Ryssland att omedelbart frige Navalnyj, förblev han frihetsberövad fram till sin död i en rysk straffkoloni den 16 februari 2024. Målet drevs vidare av hans änka Julija Navalnaja.

Europadomstolen fastställde att det förelåg en kränkning av rätten till frihet och säkerhet enligt artikel 5 i konventionen huvudsakligen för att frihetsberövandet utgjorde ett direkt utflöde av 2014 års dom, som redan befunnits innefatta ett flagrant rättegångsfel, och därmed inte var lagligt. Vad gällde rätten till liv enligt artikel 2 i konventionen konstaterade Europadomstolen att de nationella domstolarna hade underlåtit att göra en riskbedömning om en reell och omedelbar livsfara kvarstod efter det tidigare förgiftningsförsöket. Avseende förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen fastställde Europadomstolen att Navalnyj hade utsatts för en kombination av åtgärder, såsom sömnbrist under 39 dagar till följd av godtyckliga nattliga kontroller, otillräcklig medicinsk behandling för svåra ryggbesvär och rakning av håret utan rättslig grund, som sammantaget utgjorde omänsklig och förnedrande behandling. Europadomstolen fastställde dessutom att Ryssland åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 34 genom att vägra att efterkomma Europadomstolens interimistiska beslut att omedelbart frige Navalnyj. Ryssland ålades att betala 26 000 euro i ideell ersättning.

2. RAMISHVILI MOT GEORGIEN (DOM 03.02.2026)

Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – bristande skydd av anseende mot anklagelser i direktsänd television

Klaganden var en välkänd georgisk försvarsadvokat som bland annat företrädde en tilltalad i ett i Georgien uppmärksammat mål som rörde ett mordförsök mot patriarkens personliga sekreterare. I september 2017 deltog klaganden i ett direktsänt tv-program, under vilket programledaren ringde upp en framträdande präst inom den georgiska ortodoxa kyrkan, som även hade varit vittne

för åklagarsidan i målet. Prästen betecknade klaganden som en ”angivare” och ”provokatör” som matade säkerhetstjänsten med information. Klaganden väckte därefter en skadeståndstalan för ärekränkning mot prästen. Den första instansen biföll inledningsvis talan, men i andra instans upphävdes domen med motiveringen att uttalandena utgjorde prästens personliga åsikter i en fråga av allmänt intresse och att klaganden, som offentlig person, fick tåla dem. Högsta domstolen fastställde andrainstansens dom i juni 2023 och fann dessutom att klaganden inte förebringat tillräcklig bevisning för att motbevisa anklagelserna.

Europadomstolen konstaterade att uttalandena visserligen gjordes i ett sammanhang av allmänt intresse och att klaganden som offentlig person hade en förhöjd toleransskyldighet. Anklagelserna var emellertid av allvarlig karaktär – de rörde påstådda etiska överträdelser och samröre med säkerhetstjänsten – och ju allvarligare ett påstående är, desto solidare faktaunderlag krävs. De georgiska domstolarna hade inte prövat om det förelåg tillräckligt faktaunderlag för anklagelserna, utan hade nöjt sig med konstaterandet att värdeomdömen åtnjuter absolut skydd enligt nationell rätt. Bevisbördan hade dessutom felaktigt lagts på klaganden att motbevisa anklagelserna, trots att prästen inte hade lagt fram något stöd för dem. De nationella domstolarna hade därmed underlåtit att göra en rimlig avvägning mellan klagandens rätt till skydd för sin värdighet och sitt anseende och prästens yttrandefrihet. Europadomstolen fastställde att det förelåg en kränkning av artikel 8 i konventionen och tillerkände klaganden 4 500 euro i ideell ersättning.

3. FLORIO OCH BASSIGNANA MOT ITALIEN (DOM 05.02.2026)

Fråga om rätten till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – dubbelt skadestånd

Klagandena dömdes för ekonomisk brottslighet och deras tillgångar beslagtogs. I en separat civilrättslig process ålades de att betala skadestånd för den skada som brotten orsakat. De nekades att kvitta skadestånd mot de beslagtagna tillgångarna. Europadomstolen konstaterade att konventionen inte förbjöd en kombination av reparativa och punitiva rättsmedel. I förevarande fall hade dock den inhemska prövningen inte beaktat att beslaget syftade både till att tillgodose reparativa och punitiva syften och klagandena fick därför stå en oproportionerlig börda. Europadomstolen fastställde därför att det förelåg en kränkning av rätten till skydd av egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

4. MEDMOUNE MOT FRANKRIKE (DOM 05.02.2026)

*Fråga om rätten till liv (artikel 2 i konventionen) – avbrytande av livs-
uppehållande behandling*

En 44-årig man skadades svårt i en trafikolycka. Undersökningar visade att han saknade hjärnstamsreflexer och hjärnaktivitet. Han hade upprättat en förhandsinstruktion i enlighet med franska rätt med innebörden att han önskade hållas vid liv med konstgjorda medel även om han varaktigt förlorade medvetandet. Det medicinska teamet inledde ett kollektivt förfarande och beslutade inledningsvis att avbryta behandlingen, ett beslut som dock inhiberades av förvaltningsdomstolen i Lille sedan det framkommit att förhandsinstruktionen inte hade beaktats. Efter en förnyad multidisciplinär genomgång, vid vilken instruktionen beaktades men bedömdes vara uppenbart olämplig och oförenlig med patientens medicinska tillstånd, fattades ett nytt beslut om behandlingsavbrott. Mannens systrar och hustru överklagade till förvaltningsdomstol och sedan till Conseil d'État, men överklagandena avslogs. Mannen avled drygt sju månader efter olyckan sedan behandlingen avbrutits.

Europadomstolen konstaterade inledningsvis att den franska lagstiftning som ger läkare rätt att frånga en patients förhandsdirektiv när dessa bedöms vara uppenbart olämpliga är förenlig med artikel 2 i konventionen. Det ankommer på staterna att inom ramen för sin skönsrättsliga bedömning avgöra hur motstående intressen ska vägas mot varandra i sådana situationer. Europadomstolen fann vidare att beslutsprocessen i förevarande fall uppfyllde konventionens krav. Förhandsdirektiven hade stått i centrum för de etiska överväganden som föregick behandlingsavbrottet, familjen hade involverats och hörts, och det slutliga beslutet hade fattats enhälligt av tio läkare inom ramen för det lagstadgade kollektiva förfarandet. Slutligen hade klagandena haft tillgång till effektiva rättsmedel; förvaltningsdomstolarna hade prövat ärendet skyndsamt och i välmotiverade avgöranden. Europadomstolen fastställde att de franska myndigheterna hade fullgjort sina positiva förpliktelser enligt rätten till liv i artikel 2 i konventionen och att det inte förelåg någon kränkning.

5. MORAWIEC MOT POLEN (DOM 05.02.2026)

Fråga om rätten till domstolsprövning (artikel 6 § 1 i konventionen), rätten till skydd för privatlivet (artikel 8 i konventionen) och yttrandefriheten (artikel 10 i konventionen) – suspension av domare med avskräckande effekt på det offentliga samtalet om domstolsreformer

Klaganden var en polsk domare och, sedan 2018, även ordförande i en domarförening som offentligt kritiserade den dåvarande regeringens domstolsreformer. I november 2017 avskedade justitieministern henne från hennes tjänst.

som president för en regional domstol, men hon vann därefter ett civilt mål mot staten och erhöll ett offentligt erkännande samt skadestånd för avskedandet. I september 2020 ansökte en åklagare underställd justitieministern hos den disciplinära kammaren vid Högsta domstolen om att häva hennes domarimmunitet och åtala henne för bland annat mutbrott. Den 12 oktober 2020 hävde kammaren hennes immunitet i en endomarsammansättning och hon stängdes av från sin tjänst med 50 procents löneavdrag. I juni 2021 upphävde kammaren i tredomarsammansättning det tidigare beslutet och konstaterade att bevisningen var otillräcklig, varefter klaganden återgick i tjänst.

Europadomstolen konstaterade, i enlighet med sin tidigare praxis, att den disciplinära kammaren vid Högsta domstolen inte utgjorde en ”enligt lag föreskriven domstol” i konventionens mening. Klaganden hade därför inte fått en domstolsprövning av suspensionen och immunitetshävningen, som dessutom hade inneburit ett allvarligt ingrepp i klagandens privatliv, vilket innebar att det förelåg kränkningar av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen och rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Vad gällde yttrandefriheten fann Europadomstolen att det *prima facie* förelåg ett samband mellan klagandens offentliga kritik av domstolsreformerna och åtgärderna mot henne, och att dessa kunde karaktäriseras som en strategi för att tysta henne. Åtgärderna hade haft en avskräckande effekt inte bara på klaganden utan på polska domare i allmänhet. Europadomstolen fastställde därför också att det förelåg en kränkning av artikel 10 i konventionen och tillerkände klaganden 21 000 euro i ideell ersättning samt 6 000 euro i rättegångskostnader.

Jfr dock *Salvador Coutinho dos Santos Amado mot Portugal* (dom 03.02.2026) där disciplinära påföljder på grund av låg produktivitet hade getts en godtagbar rättslig prövning och således inte innebar någon kränkning av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen.

6. GREEN ALLIANCE MOT BULGARIEN (DOM 17.02.2026)

*Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen)
– användning av dolda agenter uppfyllde inte konventionens minimikrav*

Den klagande miljöorganisationen Green Alliance grundades 2006 i Bulgarien. Enligt bulgariska föreskrifter fick landets säkerhetsmyndighet infiltrera privata organisationer med så kallade dolda agenter. Dessa agenter saknade dock befogenhet att använda dolda övervakningsmetoder, de kunde inte frihetsberöva, visitera eller förhöra personer och saknade befogenheter att använda våld eller vapen. Bulgarisk lagstiftning möjliggjorde för andra typer av infiltrationsagenter med mer långtgående befogenheter. Green Alliance ansökte 2018 om dom-

stolsprövning av föreskrifterna och hävdade att de saknade tillräckliga rätts-säkerhetsgarantier. Den bulgariska högsta förvaltningsdomstolen avslog talan 2021.

Europadomstolen konstaterade att i praktiken vilken ideell förening som helst kunde bli föremål för infiltration och att detta var tillräckligt för att Green Alliance skulle ha talerätt. En dold agents tillgång till organisationens kommunikation och lokaler innebar ett ingrepp i rätten till skydd för korrespondens och hem enligt artikel 8 i konventionen. Till skillnad från agenter med mer långtgående befogenheter, där det hade inrättats ett rättsmedel för tillsyn av verksamheten, fann Europadomstolen att föreskrifterna gällande de så kallade dolda agenterna inte uppfyllde konventionens minimikrav vad gäller skydd mot godtycke och missbruk. Grunderna för att sätta in agenter var alltför vagt formulerade, det saknades tidsbegränsningar, det fanns ingen effektiv tillsyn och det saknades rättsmedel vid otillåten användning. Europadomstolen fastställde därför att det förelåg en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Konstaterandet av kränkningen ansågs utgöra tillräcklig gottgörelse för den ideella skada som Green Alliance lidit.

Se även *Kanev och Bulgariska Helsingforskommittén mot Bulgarien* (dom 30.04.2026) där Europadomstolen underkände rättssäkerheten vid datahanteringen hos underrättelsetjänsten.

7. V.N. m.fl. MOT SVERIGE (DOM 19.02.2026)

Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen)
– utvisningar till Azerbajdzjan

En familj med två barn kom till Sverige 2013 och nekades asyl. Det ena barnet hade svåra hjärtproblem som krävde pacemaker och operation. Maken betraktades som ett hot mot allmän ordning och säkerhet och flera utvisningsbeslut fattades mot honom. När modern insjuknade i cancer 2021 beviljades hon och barnen tillfälliga uppehållstillstånd. Modern dog 2024. Europadomstolen fann att en utvisning av fadern, modern och det yngsta barnet, som trots att hon blev myndig 2024, var i beroendeförhållande till sina föräldrar på grund av sitt hälsotillstånd, inte hade utgjort någon kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Den äldre myndige broderns talan ansågs vara uppenbart ogrundad.

8. SAARIVUOMA SAMEBY MOT NORGE (DOM 03.03.2026)

Fråga om rätten till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – samebys rätt till kompensation för begränsning av betesmarker

Den svenska samebyn Saarivuomas betesrättigheter begränsades på norska marker av en norsk lagstiftning från 1972. 2021 slog den norska högsta domstolen fast att samebyn hade en rätt, dock inte en ensamrätt, till betesmarker enligt urminnes hävd. Samebyns krav på ersättning för uteblivna betesrättigheter mellan 1972 och 2021 avslogs dock.

Europadomstolen bedömde att det rörde sig om en begränsning av samebyns kontroll av användning av deras äganderätt och rätten till skydd av egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen. Avsaknaden av kompensation skulle därför beaktas vid bedömningen av om det förelåg en kränkning. I förevarande fall fann dock Europadomstolen att norska staten inte ensam kunde hållas ansvarig för eventuell skada som uppstått när området var föremål för internationella förhandlingar mellan Sverige och Norge mellan 1972 och 2005. Det saknades vidare förklaring till varför samebyn hade väntat till 2018 med att göra sina rättigheter gällande. Europadomstolen konstaterade också att samebyn inte förebringade någon konkret bevisning eller beräkning avseende den uppkomna skadan. Norska högsta domstolens beslut att neka kompensation utgjorde därför inte ett oproportionerligt ingrepp i samebyns rätt till skydd av egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

9. LANDIKA MOT SLOVENIEN (DOM 03.03.2026)

Fråga om rätten till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – möjligheten att återfå pengar efter Jugoslaviens fall

Klagandena hade övertagit rätt till sparade medel som efter Jugoslaviens fall hade hamnat på ett konto i en bosnisk bank. Slovenien antog efter domen i stor kammare *Ališić m.fl. mot Bosnien-Hercegovina m.fl.* (2014) en lag som möjliggjorde återbetalning av valutasparmedel, men lagen undantog medel som redan överförts till just den typen av konton som var aktuellt i förevarande fall. Klagandenas krav avslogs av samtliga slovenska domstolar inklusive författningsdomstolen.

Europadomstolen konstaterade att Slovenien inte kunde hållas ansvarigt för de aktuella valutasparmedlen. Fordringarna hade överförts till ett privatiseringskonto i Bosnien-Hercegovina enligt bosnisk-hercegovinsk lagstiftning utan inblandning av den slovenska bankens huvudkontor. Det hade inte heller

visats att Slovenien bar ansvar för bristerna i regleringen och förvaltningen av privatiseringssystemet i Bosnien-Hercegovina, eller för att överföringen skett utan spararnas samtycke. De slovenska domstolarnas avslag var välmotiverade och klagandena hade haft full möjlighet att delta i förfarandena. Europadomstolen fastställde att Slovenien inte hade kränkt rätten till skydd av egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

10. RÅDGIVANDE YTTRANDE NR P16-2025-001 (YTTRANDE 05.03.2026)

Fråga om rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 i konventionen), rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och religionsfrihet (artikel 9 i konventionen) – är en nunnas cell ett hem?

En nunna menade att hennes cell i ett kloster, som hon bott i sedan 2004 och varit skriven på sedan 2011, var att betrakta som hennes hem. Hon lämnade klostret på grund av meningsskiljaktigheter 2017 men krävde att få återvända till sin cell. Underinstanserna biföll nunnans begäran. Målet landade så småningom i den ukrainska högsta domstolen som ställde två frågor till Europadomstolen enligt tilläggsprotokoll nr 16: Om religiösa byggnader såsom kloster utgör ett hem i den mening som avses enligt rätten till skydd för privat- och familjeliv i artikel 8 i konventionen, och om nationella domstolars jurisdiktion omfattar en tvist om en tidigare nunnas rätt att nyttja klostret?

Europadomstolen konstaterade att huruvida det rör sig om ett "hem" i konventionens mening berodde på omständigheterna i det enskilda fallet såsom styrkan och kontinuiteten i bandet till en plats. Vid den bedömningen var det av betydelse om boendet vilade på civilrättslig grund eller uteslutande grundade sig på hennes status som nunna i församlingen. I det senare fallet måste religiösa organisationers självbestämmande ges särskild betydelse. Även huruvida cellen var en oberoende enhet eller en integrerad del av klostret var av betydelse eftersom det påverkade andras anspråk på deras hem. Klostrets äganderätt måste också beaktas. Frågan om en person inte längre var en del av församlingen var därför en central del av prövningen av huruvida rätten till skydd för privat- och familjeliv, som omfattar en rätt till sitt hem, var tillämplig.

Vid frågan om målet ska prövas av de nationella domstolarna menade Europadomstolen att den avgörande frågan är om det rör sig om en rättighet som, i vart fall på rimliga grunder, var erkänd i nationell rätt. Om svaret är nekande fanns inte heller någon rätt att få saken prövad i nationella domstolar enligt rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i konventionen.

11. KHATTAB MOT BELGIEN (DOM 05.03.2026)

*Fråga om rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 i konventionen)
– fällande tredsdom mot person som frivilligt rest till Syrien*

Klaganden var belgisk och syrisk medborgare. 2016 dömdes han i första instans till sju års fängelse och böter för deltagande i en terroristgrupps verksamhet i Syrien. Han överklagade domen men lämnade därefter Belgien för att resa till Syrien med falsk identitet. Den 6 oktober 2016 greps han i Turkiet, vid den syriska gränsen, med falska handlingar. Han uteblev från förhandlingarna i Bryssel för att han satt frihetsberövad i Turkiet. Den belgiska appellationsdomstolen dömde honom i hans utevaro och fastställde underrättens dom. Klagandens begäran om att få domen undanröjd avvisades med motiveringen att han själv bar ansvaret för sin utevaro.

Europadomstolen konstaterade att eftersom klaganden avsiktligt lämnat landet trots sitt överklagande och rest till Syrien med falska identitetshandlingar, och eftersom han hade företrätts av ombud i appellationsdomstolen, fick han anses ha avstått från rätten att närvara personligen. De inhemska domstolarna hade noggrant prövat de skäl som klaganden anfört för sin utevaro och avslagit dem i välmotiverade och icke godtyckliga beslut. Europadomstolen fastställde att det inte förelåg någon kränkning av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 §§ 1 och 3 b och c i konventionen.

12. PETROV MOT MOLDAVIEN (DOM 05.03.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen), förbudet mot tvångsarbete (artikel 4 i konventionen), domars bindande verkan (artikel 46 i konventionen) – informellt kastsystem i fängelse

Klaganden avtjänade ett fängelsestraff för mord. Under fängelseperioden nedgraderades han i ett informellt kastsystem bland de intagna som innebar flera förnedrande inslag och moment av tvångsarbete som beordrades av andra intagna. Europadomstolen bedömde att myndigheterna hade varit fullt medvetna om situationen och att de hade brustit i att vidta åtgärder för att motverka kastsystemet och t.o.m. tolererat och godtagit den informella hierarkin bland fångarna. Det förelåg därför kränkningar av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen och förbudet mot tvångsarbete enligt artikel 4 i konventionen. Europadomstolen bedömde att problemet sträckte sig bortom det enskilda fallet och beordrade därför att regeringen även vidtog generella åtgärder enligt artikel 46 i konventionen för att komma tillrätta med problemet.

13. MANJANI MOT ALBANIEN (DOM 10.03.2026)

*Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen)
– nekad domarutbildning på grund av dålig vandel i sin ungdom*

Klaganden dömdes som 15-åring för stöld. Många år senare utbildade han sig till advokat och han hade tjänstgjort vid en åklagarmyndighet. När han ansökte till Albaniens domarutbildning klarade han antagningsprovet men nekades tillträde med hänvisning till den tidigare ungdomsdomen för stöld. Överklaganden till albanska högsta domstolen och författningsdomstolen var utan framgång.

Europadomstolen konstaterade att nekandet utgjorde ett ingrepp i rätten till skydd för privatlivet enligt artikel 8 i konventionen. Ingreppet hade visserligen ett legitimt syfte – att säkerställa åklagarväsendets integritet – men det var inte visat att ingreppet hade varit nödvändigt i ett demokratiskt samhälle eftersom de nationella myndigheterna hade underlåtit att göra en individualiserad bedömning. Man hade bland annat inte beaktat att brottet hade begåtts i tidig ungdom och var av icke-våldsam och impulsiv karaktär. Vidare hade myndigheterna bortsett från barnets bästa och de återintegreringsprinciper som följer av barnrättskonventionen och den albanska ungdomsstrafflagen. Det absoluta och permanenta förbudet mot antagning utgjorde ett oproportionerligt ingrepp i klagandens rätt till skydd för privatlivet. Europadomstolen fastställde därför att det förelåg en kränkning av artikel 8 i konventionen och tillerkände klaganden 4 500 euro i ideell ersättning.

14. SEKOUR MOT FRANKRIKE (DOM 12.03.2026)

*Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 13 i konventionen)
– långvarig isolering av intagen misstänkt för terroristbrott*

Klaganden, som var algerisk medborgare född 1995, häktades i november 2015 misstänkt för deltagande i terroristbrottslig sammanslutning efter att vid två tillfällen ha försökt resa till Syrien för att ansluta sig till IS. Han placerades i isoleringscell som en säkerhetsåtgärd vid sin ankomst till häktet och hölls därefter i isolering vid ett flertal anstalter och under långa sammanhängande perioder. Under hela sin fängelsetid var han föremål för ett tjugotal beslut om isolering eller förlängning av isolering. Han dömdes slutligen i januari 2020 till åtta års fängelse för terroristbrott. Klaganden utvisades till Algeriet i mars 2023.

Europadomstolen klargjorde inledningsvis att de franska rättsmedlen – ansökan om upphävande av förvaltningsbeslut i kombination med interimistiskt inhibitionsyrkande (référé-suspension) respektive yrkande om skydd för grundläggande frihet (référé-liberté) – i princip utgör effektiva inhemska rättsmedel som måste uttömmas vid klagomål rörande isolering. Europadomstolen

prövade därför endast de två av de ungefär 20 isoleringsbesluten där klaganden hade uttömt dessa rättsmedel. Övriga perioder beaktades dock vid bedömningen av om den kumulativa isoleringens sammanlagda varaktighet uppnådde den allvarlighetströskel som krävdes enligt artikel 3.

Europadomstolen konstaterade att de aktuella besluten grundades på klagandens uppträdande och attityd som motiverat isolering av säkerhetsskäl, att de inte var godtyckliga, att isoleringen inte hade inneburit en total social isolering och att de inhemska domstolarna hade granskat besluten i välmotiverade avgöranden. Klagandens påståenden om att isoleringen hade utgjort omänsklig eller förnedrande behandling var av allmän karaktär. Europadomstolen fastställde att det inte förelåg någon kränkning av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen eller rätten till effektiva rättsmedel enligt artikel 13 i konventionen.

15. B.G. MOT FRANKRIKE (DOM 19.03.2026)

Fråga om rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 i konventionen) – anmälan om våldtäkt ledde till erinran om falsk angivelse

Klaganden var en kvinna som när hon var 16 år polisanmälde en 17-åring man för våldtäkt. Förundersökningen lades några månader senare ner för att brott inte kunde styrkas. Den misstänkte 17-åringe mannens mamma anmälde i sin tur kvinnan för falsk angivelse. Trots att kvinnan vidhöll sin berättelse erhöll hon en erinran för falsk angivelse efter en enskild förhandling med åklagaren.

Europadomstolen konstaterade att erinran förvisso inte hade utgjort ett straff i konventionens mening men innebar att hon fördes in i brottsregistret under en femårsperiod. Erinran innebar att hennes skuld hade fastställts, men utan motivering till varför mannens version hade bedömts varit mer trovärdig än hennes. Hennes rätt att få sin skuld prövad i en rättegång som uppfyller kraven på en rättvis rättegång enligt artikel 6 i konventionen hade därför kränkts.

16. D.M. MOT SVERIGE (DOM 26.03.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – utvisning till Afghanistan

Klaganden kom till Sverige som ung, år 2015. Han ansökte omedelbart om asyl och därefter ytterligare en gång 2022, båda gångerna utan framgång. Den andra gången framhöll han de allmänna riskerna i Afghanistan under det talibanska styret, svårigheterna för hazarerna i hans hemregion, att han konverterat till kristendomen och att han under sina tio år i Sverige blivit ”västerländsk” i sitt beteende.

Europadomstolen konstaterade att de inhemska myndigheterna inte hade grundat sin bedömning på adekvata rapporter och gjorde därför en egen grundlig utredning av situationen i Afghanistan. Utifrån den utredningen konstaterade Europadomstolen att det allmänna säkerhetsläget i landet var allvarligt och osäkert, men de höga våldsnivåerna och de utbredda allvarliga överträdelserna av mänskliga rättigheter var inte tillräckliga för att konstatera att en utvisning av klagande skulle strida mot förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling i artikel 3 i konventionen. På liknande sätt var den utbredda diskrimineringen av den hazariska minoriteten, som dessutom var särskilt allvarlig i klagandens hemregion, inte i sig tillräcklig för att en utvisning skulle vara i strid med förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling. Även om de enskilda riskerna inte var och en för sig utgjorde en tillräcklig allvarlig risk vid en utvisning, så måste dock alla riskfaktorer beaktas kumulativt för att en relevant bedömning ska kunna göras. Så hade inte skett i den inhemska prövningen.

När Europadomstolen prövade riskerna mot bakgrund av den allmänna situationen i landet, och särskilt för hazarer, tillsammans med den omständigheten att klaganden inte levit i regionen på lång tid, att han under sin tid i Sverige blivit "västerländsk" i sitt beteende, och att han därutöver konverterat till kristendomen bedömde domstolen att det förelåg en reell risk att klaganden skulle behandlas i strid med förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen om han utvisades till Afghanistan.

17. X MOT GEORGIEN (DOM 30.03.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen), rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – avsaknad av effektiv utredning av sexuella övergrepp mot barn

Klaganden anförde att hon utsatts för sexuella övergrepp av sin styvfar när hon var 13 år gammal. Polisanmälan gjordes kort därpå och inom ramen för förundersökningen hördes klaganden, hennes mor och styvfar. Hon genomgick en psykologisk och gynekologisk undersökning. Den psykologiska bedömningen visade ingen tendens till överdrift och ett medicinskt utlåtande diagnostiserade henne med ett ångestsyndrom förknippat med sexuella övergrepp. Hon nekades dock brottsofferstatus, först med motiveringen att utredningen befann sig i ett tidigt skede och senare för att bevisningen inte var tillräcklig för att fastslå att ett brott begåtts mot henne eller att hon lidit skada. Hon nekades även ett nytt förhör med ytterligare uppgifter som kunde implicera styvfadern i allvarligare brott. Förundersökningen pågick fortfarande

vid tidpunkten för Europadomstolens prövning i mars 2026 men inga utredningsåtgärder hade vidtagits sedan juli 2021.

Europadomstolen konstaterade att den georgiska lagstiftningen i sig var ändamålsenlig men att utredningen hade varit ineffektiv. Utredningens stagnation under nästan fem år utan förklaring var oförenlig med brottets natur och barnets bästa. Domstolens slutsats att klaganden inte lidit skada, trots ett omfattande bevismaterial, kunde inte tolkas på annat sätt än som ett uttryck för ovilja att genomföra en meningsfull utredning. Vägran att ta emot ett nytt förhör som kunde ha lett till mer allvarliga åtal undergrävde ytterligare utredningens trovärdighet. Vidare hade den gynekologiska undersökningen varit uppenbart traumatiserande och frågor under förhöret om att hon hade sökt styvfaderns sexuella uppmärksamhet hade formulerats på ett sätt som riskerade att orsaka henne ytterligare skada. Europadomstolen fastställde kränkningar av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling och rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artiklarna 3 och 8 i konventionen och tillerkände klaganden 10 000 euro i ideell ersättning. Diskrimineringsklagomålet enligt artikel 14 avvisades eftersom det saknades bevis för att utredningsbrister drabbar flickor oproportionerligt jämfört med pojkar.

18. MAKKI MOT DANMARK (DOM 31.03.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – långvarig bältesläggning

Klaganden led av paranoid schizofreni. Han togs in för tvångsvård den 3 juni 2016. Samma dag högg han en sköterska nio gånger med en gaffel i bakhuvudet och ryggen. Han bälteslades från kl. 13.30 samma dag till kl. 20.18 den 16 juni 2016. Under bältesläggningen släpptes han fri 30 minuter om dagen, med poliser närvarande, för att duscha och röka. Den 16 juni 2016 fördes han till en psykiatrisk avdelning med högre säkerhet. Den danska patientnämnden bedömde att bältesläggningen hade varit motiverad fram till den 5 juni 2016 men inte därefter. Danska högsta domstolen menade dock att det inte rörde sig om en kränkning av förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen och tillerkände därför inget skadestånd.

Europadomstolen gjorde dock en annan bedömning. Med utgångspunkt i att det rörde sig om ett mycket långtgående ingripande, och att Europarådets tortyrkommitté riktat kritik mot Danmarks regelmässiga bruk av bältesläggning, fann Europadomstolen att det inte var visat att mindre ingripande åtgärder hade varit otillräckliga. Det saknades utredningar om mindre ingripande åtgärder och det saknades förklaringar till varför en flytt till högriskavdelningen inte hade skett tidigare. Dessutom hade de formella kraven på en bedömning av en oberoende läkare efter 48 timmar inte respekterats. Behandlingen var

oförenlig med europeisk standard, liksom med den danska lagstiftarens eget mål att minska bältesläggningar så att de endast används under kort tid. Europadomstolen kunde inte finna att behovet av den långvariga bältesläggningen var tillräckligt bevisad. Det förelåg därför en kränkning av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen.

Jfr *Bengladghem mot Belgien* (dom 30.04.2026) där polisens dödande skott mot en person som betraktades som extremt farlig inte ansågs utgöra en kränkning av rätten till liv enligt artikel 2 i konventionen.

19. NOVÁK MOT TJECKIEN (DOM 09.04.2026)

Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – konventionsstridigt att saktfärdig vårdnadstvist legitimerade moderns olagliga bortförande av barn

Klaganden var far till två flickor. Vid separation från modern enades föräldrarna om gemensam vårdnad, men modern ändrade sig och ansökte om äktenskapskillnad liksom enskild vårdnad. Första instansen bedömde dock att båda föräldrarna var lämpliga vårdnadshavare och förordnade om gemensam vårdnad. Innan moderns överklagande hann prövas, flyttade modern med barnen till en annan stad 200 km bort och satte barnen i skola där. Fadern sökte interimistiskt att barnen skulle återföras till deras hemstad och att han skulle ges enskild vårdnad tills målet var slutligt avgjort. Detta nekades dock med motiveringen att barnen inte var i någon fara. När målet så småningom prövades i sak bedömde domstolen att omständigheterna hade förändrats och att modern skulle ges enskild vårdnad och att fadern skulle ges umgängesrätt varannan helg.

Europadomstolen bedömde att varken den interimistiska prövningen eller prövningen i sak hade beaktat barnens bästa på ett effektivt sätt. Förfarandet gällande vårdnad hade krävt skyndsam hantering så att inte moderns olagliga agerande, som obstruerade faderns kontakt med barnen, skapade en känsla av straffrihet. Istället hade processen i praktiken legitimerat moderns olagliga bortförande av barnen. Böter och straffrättsliga förfaranden mot modern hade också kommit för sent. Europadomstolen fann därför att det förelåg en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

20. VENDROME m.fl. MOT ITALIEN (BESLUT 09.04.2026)

Fråga om rätten till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) – klassificering som naturreservat medförde att jordbruk fick upphöra

Klagandena hade, med stöd av årligen beviljade tillstånd, bedrivit jordbruk i omkring två decennier på mark som regionen redan 2007 hade bedömt ingick

i en skyddad biotop. 2011 inkorporerades klassificeringen i den kommunala markandvändningsplanen. Till följd av omklassificeringen nekades klaganden tillstånd att odla det året.

Europadomstolen godtog att det rörde sig ett ingrepp i äganderätten men ingreppet kunde inte likställas med en expropriation. Europadomstolens praxis kring begränsningar i nyttjanderätter har konsekvent uttalat att avsaknad av kompensation ska beaktas men inte ensamt är tillräckligt för att utgöra en kränkning. I förevarande fall måste klagandena ha insett att tillståndet att odla jorden inte med självklarhet kunde påräknas eftersom ett nytt tillstånd behövde sökas varje år. Dessutom hade klaganden inte utmanat beslutet att klassa området som en skyddad biotop trots att det hade varit möjligt. Det fanns dessutom olika bidrag att tillgå under en tioårsperiod från omklassificeringen av området. Mot bakgrund av statens skönsutrymme i miljöfrågor bedömde Europadomstolen att en rimlig balans hade upprätthållits mellan å ena sidan klagandenas intressen och å andra sidan det allmänna intresset. Europadomstolen bedömde att klagomålet var uppenbart ogrundat och det förelåg således ingen kränkning av rätten till skydd av egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

21. M.V. m.fl. MOT BELGIEN (DOM 09.04.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen), rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 § 1 i konventionen) och rätten till individuell klagorätt (artikel 34 i konventionen) – asylsökande utan boende eller stöd under lång tid

De fyra klagandena anlände till Belgien 2022 och ansökte om internationellt skydd. Trots lagakraftvunna domar från domstol, som ålade den belgiska staten att tillhandahålla boende och stöd, levde klagandena under en längre period i Bryssel utan tak över huvudet. Den tid de befann sig i detta tillstånd varierade mellan 111 och 338 dagar. Situationen kvarstod även efter att Europadomstolen meddelat interimistiska åtgärder med innebörd att Belgien omedelbart skulle verkställa de inhemska domarna.

Europadomstolen konstaterade att artikel 3 i konventionen inte kan tolkas som en skyldighet för staterna att tillhandahålla bostad åt alla. I förevarande fall förelåg emellertid en sådan skyldighet enligt belgisk lagstiftning. Klagandenas levnadsförhållanden – på gatan utan tillgång till sanitära faciliteter, utan medel att tillgodose sina grundläggande behov och i ständig oro för sin säkerhet, även under vinterperioden – överskred den allvarlighetsnivå som krävs för tillämpning av artikel 3 och utgjorde förnedrande behandling i strid med konventionen. De ansträngningar som belgiska myndigheter hade vidtagit för att hantera mottagningskrisen kunde inte i sig rättfärdiga kränkningarna.

Europadomstolen fastställde vidare att det förelåg en kränkning av rätten till en rättvis rättegång enligt artikel 6 § 1 i konventionen eftersom de lagakraftvunna domarna hade verkställts med orimligt lång fördröjning. Slutligen fastställde Europadomstolen att Belgien åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 34 i konventionen, eftersom de interimistiska åtgärderna tillämpats med oskäligt dröjsmål trots att de inte innebar något nytt åläggande utan enbart bekräftade de redan gällande domarna.

22. NEDERLANDSE OMROEP STICHTING m.fl. MOT NEDERLÄNDERNA (DOM 21.04.2026)

Fråga om yttrandefrihet (artikel 10 i konventionen) – vägran att lämna ut protokoll från regeringssammanträden rörande hanteringen av MH17-katastrofen

Klagandena var två nederländska public service-bolag samt en dagstidning. Hösten 2014 begärde mediebolagen att få ta del av handlingar rörande hur regeringen, genom två krishanteringskommittéer, hade hanterat nedskjutningen av Malaysia Airlines flight MH17 över östra Ukraina där många nederländska medborgare omkom. I februari 2015 identifierade säkerhets- och justitieministern 225 relevanta handlingar. Han vägrade lämna ut 79 av dessa, däribland samtliga protokoll från den ministeriella krishanteringskommitténs möten. Skälen för avslag var bland annat att ett utlämnande skulle hindra ett fritt meningsutbyte inom kommittén, att handlingarna innehöll personuppgifter, att ett utlämnande kunde skada Nederländernas relationer med andra stater samt att säkerheten för nederländsk personal i katastrofområdet kunde äventyras. I oktober 2017 fann Högsta förvaltningsdomstolens avdelning för förvaltningsrättsliga mål att sekretessintresset vägde tyngre än offentlighetsintresset avseende de undanhållna handlingarna.

Europadomstolen konstaterade att den nederländska öppenhetslagstiftningen utgick från principen att myndighetsinformation som utgångspunkt ska vara tillgänglig för envar. Europadomstolen fäste stor vikt vid att de nationella domstolarna hade granskat de begärda handlingarnas faktiska innehåll i kontradiktoriska förfaranden, och därigenom kunnat göra en effektiv överprövning. Skälen som åberopats för att vägra utlämnande – framför allt behovet av konfidentiella överläggningar inom regeringen och dess underkommittéer – var relevanta och tillräckliga. Mediebolagen hade inte visat att det förelåg sådana särskilda omständigheter som krävdes för att ifrågasätta avslagsbesluten, och MH17-katastrofens stora samhälleliga betydelse medförde inte i sig någon rätt till fullständig tillgång till de begärda handlingarna. Europadomstolen fastställde att det inte förelåg någon kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen.

23. Y.F.C. m.fl. MOT NEDERLÄNDERNA (DOM 21.04.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och rätten till domstolsprövning av frihetsberövandets laglighet (artikel 5 § 4 i konventionen) – venezuelanska medborgare gripna utanför Curaçaos kust

Klagandena var sju venezuelanska medborgare som greps i Curaçaos territorialvatten och fördes i land av kustbevakningen, varefter de nekades inresa och togs i förvar i väntan på avlägsnande. De erhöll rättsligt biträde först efter en vecka. Oroligheter vid förvarsanläggningen utbröt i samband med ett försök att flytta klagandena till en annan anläggning. Klagandena frigavs efter omkring fyra månader.

Europadomstolen avvisade som otillåtna de klagomål som rörde förvarshållanden, frihetsberövandets laglighet och kollektiv utvisning, eftersom dessa invändningar inte åberopats i de inhemska förfarandena.

Vad gällde oroligheterna som utbröt konstaterade Europadomstolen att den inhemska utredningen utförts av fängelsepersonalen själva och att klagandena inte hade fått delta i den. Utredningen hade således varken varit effektiv eller oberoende, vilket innebar en kränkning av den processuella aspekten av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling. Tre av klagandena hade därtill förebringat bevisning om sina skador och staten hade inte förmått visa att våldet hade varit absolut nödvändigt, vilket innebar en ytterligare kränkning av den materiella aspekten av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen avseende dessa tre.

Att alla sju klagandena hade varit utan rättsligt biträde under den första veckan medförde att de inte på ett rimligt sätt hade kunnat begära domstolsprövning av frihetsberövandet, vilket innebar en kränkning av rätten till domstolsprövning enligt artikel 5 § 4 i konventionen.

Se även *Kaganovskyy mot Ukraina (Nr 2)* (dom 05.03.2026) där det utgjorde en kränkning att det saknades ett rättsligt förfarande genom vilket klaganden kunde få lagligheten av sitt frihetsberövande prövat av domstol.

24. F.B. m.fl. MOT NEDERLÄNDERNA (DOM 21.04.2026)

Fråga om förbud mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – omprövning av livstidsstraff uppfyller konventionens krav

Klagandena var sju personer som avtjänade livstidsstraff. De gjorde gällande att den nederländska lagstiftningen och de tillämpade förfarandena i praktiken gjorde det omöjligt att förkorta deras straff och att omprövningssystemet inte

uppfyllde konventionens krav. Enligt den nederländska regeringen, som hade trätt i kraft den 1 mars 2017, krävdes att en livstidsdömd avtjänar 25 år innan han eller hon kan beviljas tillträde till ett återanpassningsprogram och då få sitt straff omprövat av den ansvarige ministern, med stöd av en rådgivande nämnd. Samtliga sju klaganden överklagade nekandet att förkorta deras straff till nederländska högsta domstolen utan framgång.

Europadomstolen konstaterade att systemet innehöll tillräckliga rättssäkerhetsgarantier, eftersom de livstidsdömda och deras ombud hade möjlighet att aktivt delta i domstolsprövningen av ministrarnas beslut. Vad gällde kriterierna för omprövning fann domstolen att de i förordningen angivna kriterierna – återfallsrisk, den intagnes beteende och utveckling, hänsynen till brottsoffer samt vedergällningsaspekten – var allmänt tillgängliga, legitima och tillräckligt tydliga. Vad gällde tidsramen konstaterade Europadomstolen att en omprövning efter 25 år låg inom statens skönsmässiga utrymme. Det förelåg därför ingen kränkning av förbudet mot tortyr, omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen.

25. MLINAREVIĆ MOT KROATIEN (DOM 30.04.2026)

*Fråga om rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 § 1 i konventionen)
– bristande opartiskhet i Kroatiens författningsdomstol*

Klaganden dömdes 2019 för medhjälp till maktmissbruk i ett högprofilerat mål som även omfattade den tidigare premiärministern Ivo Sanader. Högsta domstolen fastställde domen och författningsdomstolen avlog 2020 klagandens konstitutionella klagomål. Mlinarević gjorde vid Europadomstolen gällande att författningsdomstolen inte varit opartisk eftersom den domare som tjänstgjorde som ordförande tidigare hade varit advokat vid en advokatbyrå som företrädde en av de medåtalade. Domarens son var dessutom vid tidpunkten trainee vid samma byrå.

Europadomstolen fann att dessa omständigheter objektivt sett kunde väcka legitima tvivel om domarens opartiskhet. Domaren i fråga hade varken informerat författningsdomstolens president eller begärt att bli entledigad från målet. Domstolen fastställde därför att sammansättningen av författningsdomstolen inte uppfyllde kraven på opartiskhet enligt artikel 6 § 1 i konventionen och att det således förelåg en kränkning. Erkännandet av kränkningen ansågs utgöra tillräcklig gottgörelse.

Jfr dock *Sander mot Kroatien* (beslut 30.04.2026) där den omständigheten att samme domare hade varit försvarare för en medtilltalad till Sanders i ett tidigare mål inte ansågs påverka domarens opartiskhet, eftersom det inte fanns några objektiva grunder för att hysa tvivel om domarens opartiskhet enbart på grund av att han flera år tidigare hade företrätt en medtilltalad i ett helt separat mål.